

TRÚC VÂN

Covid-19 bùng phát lần thứ 4 và lệnh giãn cách tại TP.HCM đang đặt ra nhiều thách thức về chuỗi cung ứng cùng chi phí tăng cao với các nhà máy sản xuất.

LO LẮNG

Ông Sami Kteily, Chủ tịch Hội đồng thành viên Công ty TNHH Nhà Thép PEB (Pebsteel) cho biết, Công ty đang gặp nhiều khó khăn vì nguyên liệu đa phần nhập khẩu từ nước ngoài, dịch bệnh khiến hoạt động tại các cảng bị hạn chế, thủ tục hải quan kéo dài. Đối với nguyên vật liệu được mua từ các nhà cung cấp trong nước, thì giãn cách xã hội cũng làm hạn chế quy trình vận chuyển của kho hàng, chủ yếu đặt tại TP.HCM, đến các nhà máy của Công ty ở Vũng Tàu. Do đó, Công ty không nhận được vật liệu đúng hạn, điều này ảnh hưởng nghiêm trọng đến cam kết của Công ty với khách hàng.

Pebsteel đã trải qua những thách thức này từ đợt giãn cách của Thành phố vào tháng 4 năm ngoái. Công ty đã chủ động lên kế hoạch đặt hàng nguyên vật liệu để duy trì đủ hàng tồn kho

Doanh nghiệp đối mặt với thách thức về chuỗi cung ứng

trong vài tháng.

“Chúng tôi đã trang bị các phương tiện làm việc cho nhân viên để họ làm việc tại nhà, cũng như tăng cường các cuộc họp trực tuyến để thảo luận giữa các phòng ban và văn phòng ở nước ngoài nhằm giải quyết các vấn đề phát sinh. Điều này giúp chúng tôi giảm thiểu ảnh hưởng tiêu cực đến năng suất làm việc. Đối với khâu sản xuất, người lao động không thể làm việc tại nhà mà phải làm việc trong các nhà máy, nếu có một ca nhiễm Covid-19, tất cả các hoạt động sẽ phải dừng lại. Vì vậy, chúng tôi áp dụng nghiêm ngặt mọi biện pháp cần thiết để bảo vệ sức khỏe của nhân viên”, ông Sami Kteily nói.

Đại diện Công ty TNHH Mtex tại Khu chế xuất Tân Thuận cũng cho biết, nỗ lực của Thành phố trong những tháng đầu năm đã góp phần phục hồi sản xuất của nhiều doanh nghiệp, trong đó có Công ty Mtex. Số đơn hàng hiện tại của Mtex rất nhiều, có thể kéo dài trong vòng 3 tháng kế tiếp.

Song, Mtex rất lo ngại khi dịch bệnh khiến một số khu vực bị áp dụng giãn cách xã hội theo Chỉ thị 16/CT-TTg như quận Gò Vấp và phường Thạnh Lộc (quận 12). Nếu có người lao động sống trong khu vực đó thì họ sẽ không thể đi làm, ảnh hưởng đến tiến độ sản xuất.

“Tại thời điểm này, số nhân công của Công ty là 450 người, làm việc hết công suất thì mới đáp ứng được tiến độ. Vì vậy, Mtex rất nỗ lực để không có ca nhiễm Covid-19 bằng việc thực thi nghiêm ngặt các quy định của Ban quản lý khu công nghiệp, cũng như nhắc nhở, kiểm tra việc thực hành quy định của nhân công hàng ngày”, đại diện Mtex cho biết.

Chỉ số Nhà quản trị mua hàng - Purchasing Managers' Index (PMI) mới nhất của IHS Markit Việt Nam cho thấy, sản lượng sản xuất của tháng 5/2021 tăng trưởng chậm lại ở mức thấp nhất của 3 tháng, bức tranh tương tự cũng xảy ra đối với các đơn đặt hàng mới.

Theo ông Andrew Harker, Giám đốc kinh tế của IHS

Markit, có 3 thách thức chính hiện nay mà các công ty đang phải đối mặt, đó là sự bùng phát của đại dịch Covid-19, các vấn đề trong chuỗi cung ứng và chi phí tăng mạnh.

Về chuỗi cung ứng, chuyên gia kinh tế này cho biết, thời gian giao hàng trong tháng 5 của các nhà cung cấp kéo dài đến mức cao nhất trong 13 tháng. Điều đó báo hiệu sự gián đoạn tồi tệ nhất kể từ tháng 4/2020, khi phần lớn thế giới thực hiện lệnh phong tỏa. Một lần nữa, với nhiều quy định hạn chế hơn được đưa ra kể từ khi dữ liệu PMI được thu thập, tháng 6 dự kiến là một bức tranh âm ảm hơn.

CHI PHÍ ĐẦU VÀO TĂNG MẠNH

Một thách thức quan trọng khác đối với các doanh nghiệp ở Việt Nam hiện nay là chi phí đầu vào tăng mạnh. Hiện nay, chi phí đầu vào tăng với tốc độ nhanh nhất trong 40 tháng, cùng với các vấn đề trong chuỗi cung ứng sẽ dẫn đến giá nguyên vật liệu tăng mạnh.

Theo đại diện Pebsteel, nhu

cầu về nguyên liệu thô của doanh nghiệp đang dao động, dẫn đến giá cả không ổn định, đặc biệt là giá thép đã tăng vọt đến 40-50%. Để giải quyết vấn đề này, Công ty đã phải trả trước 100% để chốt giá, trong khi không phải lúc nào Công ty cũng có thể tăng giá với khách hàng của mình.

Bên cạnh đó, một số địa điểm tại các thị trường xuất khẩu của Pebsteel như Philippines, Campuchia bị phong tỏa, khiến dự án đã hoàn thành công đoạn chế tạo nhưng vẫn chưa xuất xưởng được do khách hàng yêu cầu Công ty giữ lại. Trong khi đó, khách hàng của Công ty tại châu Phi cần vận chuyển hàng nhưng không thể đặt tàu thuận lợi, do các hoạt động logistics thế giới bị tác động nặng bởi đại dịch. Những vấn đề đó đang ảnh hưởng phần nào đến dòng tiền của Công ty.

Ông Shinji Hirai, Trưởng đại diện Tổ chức Xúc tiến thương mại Nhật Bản (JETRO), Văn phòng TP.HCM cho biết, các công ty

Nhật Bản hiểu rõ tầm quan trọng của việc ngăn chặn sự lây lan của đại dịch Covid-19 và họ hoàn toàn tôn trọng các biện pháp kịp thời mà Chính phủ Việt Nam đã thực hiện để kiểm soát dịch, song họ cũng mong muốn có giải pháp để không bị gián đoạn chuỗi cung ứng, đảm bảo hoạt động sản xuất, kinh doanh tiến hành bình thường.

“Việt Nam là một trong những trung tâm sản xuất quan trọng nhất, cung cấp các bộ phận chính cho ngành sản xuất. Do đó, các doanh nghiệp lo ngại rằng chuỗi cung ứng toàn cầu sẽ bị ảnh hưởng nếu việc đình chỉ hoạt động của các nhà máy tại Việt Nam tiếp tục kéo dài. Ngoài ra, ngay cả khi các nhà máy được chấp thuận cho hoạt động trở lại, một số công nhân sẽ không thể đi làm do hạn chế giữa các khu vực hoặc tỉnh khác nhau. Hy vọng, các nhà chức trách và quản lý nhà máy sẽ sớm tìm ra các giải pháp thiết thực để giải quyết vấn đề này”, ông Shinji Hirai nói. ■

Quỹ Phát triển khoa học công nghệ: Chính sách chưa được doanh nghiệp hưởng ứng

Tại buổi làm việc với Bộ Khoa học và Công nghệ (KH-CN) sáng 27/5, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính cho rằng, phải thiết kế thể chế, cơ chế, chính sách để hàng trăm ngàn doanh nghiệp và cả xã hội cùng vào cuộc, thúc đẩy KH-CN tiếp tục phát triển.

Đây là mong mỏi không chỉ của Thủ tướng, mà cũng chính là mong mỏi của rất nhiều doanh nghiệp. Nhân dịp này, Bộ KH-CN đề xuất nhiều nội dung với mục tiêu là hoàn thiện hệ thống pháp luật về cơ chế, chính sách thúc đẩy hoạt động KH-CN và đổi mới sáng tạo, trong đó có pháp luật về đầu tư, đầu tư công, ngân sách nhà nước, về chính sách thuế.

Cụ thể, Bộ KH-CN kiến nghị tháo gỡ vướng mắc cho doanh nghiệp trong việc sử dụng Quỹ Phát triển KH-CN đầu tư cho đổi mới công nghệ, trong đó đề nghị Bộ Tài chính sớm ban hành Thông tư sửa đổi Thông tư liên tịch số 12/2016/TTLT-BKH&CNBTC hướng dẫn nội dung chi và quản lý quỹ.

Thực tế, nhiều doanh nghiệp không biết đến quy định về Quỹ phát triển KH-CN, hoặc đã từng nghe nhưng thấy không có lợi ích gì với doanh nghiệp của mình nên bỏ qua. Rõ ràng, đây là một chính sách chưa đến được với doanh nghiệp. Vậy cụ thể chính sách này hiện nay như thế nào?

Việt Nam đã có Luật KH-CN từ năm 2000. Về cơ bản, đây là một văn bản luật thể hiện chính

sách của Nhà nước khuyến khích phát triển KH-CN của quốc gia, tạo điều kiện cho các hoạt động KH-CN phát triển.

Theo luật KH-CN, Nhà nước khuyến khích thành lập các quỹ phát triển KH-CN của quốc gia, địa phương hay của tổ chức doanh nghiệp, đồng thời cam kết doanh nghiệp thực hiện đổi mới, nâng cao trình độ công nghệ được hưởng các ưu đãi về thuế theo quy định của pháp luật. Như vậy, có thể hiểu, doanh nghiệp có lợi từ ưu đãi thuế khi tham gia thành lập quỹ và tham gia hoạt động đổi mới nâng cao trình độ công nghệ của doanh nghiệp.

Còn theo quy định của Luật Thuế thu nhập doanh nghiệp (TNDN), thì doanh nghiệp được trích tối đa 10% thu nhập tính thuế hàng năm để thành lập quỹ phát triển khoa học công nghệ của doanh nghiệp.

Luật Thuế TNDN cũng quy định thêm rằng, doanh nghiệp không được tính các khoản chi từ quỹ phát triển KH-CN của doanh nghiệp vào chi phí hoạt động sản xuất, kinh doanh khi xác định thu nhập chịu thuế trong kỳ tính thuế.

Có nghĩa là, khi doanh

ng nghiệp thực sự phát sinh chi phí nghiên cứu phát triển công nghệ thì các chi phí này nếu chi từ quỹ thì không được trừ khi tính thuế thu nhập doanh nghiệp nữa. Nhà nước chỉ khuyến khích bằng cách cho tạm hoãn tiền thuế thôi, doanh nghiệp không trả thuế trước thì phải trả sau (mất chi phí).

Điều này sẽ không có ý nghĩa gì nếu doanh nghiệp hiện cũng đang được hưởng các ưu đãi khác, ví dụ như ưu đãi miễn giảm thuế do đầu tư vào khu công nghiệp, khu kinh tế, hay địa bàn khó khăn, hay các ưu đãi ngành nghề.

Ngoài ra, Luật Thuế TNDN cũng quy định thêm là trong thời hạn 5 năm kể từ khi trích lập, nếu doanh nghiệp không sử dụng, hoặc sử dụng không hết 70%, hoặc sử dụng không đúng mục đích thì sẽ bị truy thu thuế trên phần tiền trích lập cộng với lãi suất từ số thuế truy thu đó. Như vậy thì thời gian doanh nghiệp được tạm ứng tiền thuế để chi cho nghiên cứu phát triển công nghệ không nhiều.

Cũng cần phải nói thêm rằng, Bộ Tài chính đã ban hành quy chế sử dụng quỹ tài

Ông Tạ Hồng Thái, thành viên điều hành bộ phận Thuế và hỗ trợ doanh nghiệp tại KPMG Việt Nam

chặt chẽ trong Thông tư liên tịch số 12 về cách thức tổ chức quản lý quỹ, đăng ký, báo cáo, các thủ tục nội bộ cần thiết cho việc phê duyệt dự án, phê duyệt chi phí, điều chuyển kinh phí cho doanh nghiệp thành viên... Điều này chỉ có thể áp dụng đối với doanh nghiệp nhà nước, còn đối với doanh nghiệp không có vốn nhà nước thì có nhiều phức tạp, cản trở sự linh hoạt trong việc sử dụng nguồn lực, trong khi lợi ích mà doanh nghiệp được hưởng không đáng kể như đã nói ở trên.

Có thể thấy, chính sách

khuyến khích thông qua cơ chế trích thành lập và sử dụng quỹ phát triển KH-CN là chưa phù hợp và không thực chất. Chính vì vậy, đã qua rất nhiều năm, chính sách này không được các doanh nghiệp sử dụng.

Không chỉ Việt Nam, các nước đều chú trọng phát triển khoa học công nghệ và cung cấp ưu đãi cho các hoạt động nghiên cứu phát triển khoa học công nghệ của doanh nghiệp. Họ khuyến khích doanh nghiệp chi tiền cho nghiên cứu phát triển bằng nhiều chính sách khác nhau, trong đó phải kể đến chính sách cản trừ thuế

(R&D credit); khấu trừ chi phí hai lần (double deduction), hay siêu khấu trừ thuế (super deduction).

Đối với chính sách cản trừ thuế, nếu doanh nghiệp phát sinh chi phí nghiên cứu phát triển, doanh nghiệp có quyền dùng một tỷ lệ phần trăm chi phí phát sinh cản trừ trực tiếp đối với số thuế phải nộp.

Thuế là một công cụ hỗ trợ rất tốt để thực hiện chính sách khuyến khích phát triển công nghệ. Thực tế, luật thuế hiện hành đã cung cấp ưu đãi thuế cho doanh nghiệp công nghệ cao, doanh nghiệp ứng dụng công nghệ cao, doanh nghiệp sản xuất phần mềm, doanh nghiệp sản xuất sản phẩm hỗ trợ... Tuy nhiên, chi phí nghiên cứu phát triển liên quan đến rất nhiều ngành nghề, rất nhiều doanh nghiệp ở các giai đoạn phát triển khác nhau và quan trọng hơn, chi phí nghiên cứu phát triển có ý nghĩa đặc biệt nếu xem xét với mục tiêu của luật KH-CN là nhằm nâng cao nội lực KH-CN quốc gia.

Có thể đối với Việt Nam, ngân sách chúng ta còn hạn hẹp, chưa mạnh tay hỗ trợ như các nước khác, nhưng từ thực tế trên, thiết nghĩ chính sách đề ra đã qua rất nhiều năm mà doanh nghiệp không quan tâm áp dụng thì cũng cần xem xét để sửa đổi. ■

TẠ HỒNG THÁI